

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Tweeëntwintigste zondag door het jaar

Jeremia 20, 7-9 • Psalm 63 • Brief aan de Romeinen 12, 1-2 • Matteüs 16, 21-27

Terechtgewezen

HEER, Gij hebt mij verleid... In de eerste lezing maakt de profeet een ernstige crisis door. Heeft God hem wel echt geroepen? Heeft hij zich niet laten misleiden? Is het werkelijk zijn taak altijd maar te dreigen en onheil aan te kondigen, en in ruil daarvoor bespot en versmaad te worden? En toch: hij kan niet anders, ook al zou hij het soms willen opgeven. „Maar dan laait er een vuur op in mijn hart, het brandt in mijn gebeente.” Na de twijfel keert de zekerheid terug. Het lijkt wel of God hem verlaten heeft, maar dat is niet zo. In de verzen die onmiddellijk op de lezing volgen, spreekt Jeremia zijn rotsvaste vertrouwen uit: „De Eeuwige is bij mij als een machtig strijder.”

De evangelielezing verhaalt eveneens over een crisissituatie. We zijn in het Matteüsevangelie op een beslissend punt aanbeland. „Jezus begon zijn leerlingen duidelijk te maken dat Hij naar Jeruzalem moest gaan.” Van nu af is het verhaal georiënteerd op het lijden van de Messias. Deze omslag in het verhaal blijkt ook uit de reactie van Petrus en uit het harde antwoord dat hij van Jezus krijgt. Vorige zondag was Petrus de rots waarop Jezus bouwde. Vandaag wordt die rots voor Jezus een struikelblok, een steen des aanstoets. De reactie van Jezus is zeer hevig. Hij keert zich om, zodat Petrus letterlijk tegenover Hem staat, en zegt hem: „Weg daar, achter mij, satan. Je bent een struikelblok voor mij, want jouw gedachten zijn niet Gods gedachten, maar die van mensen” (Willibrordvertaling 1995).

Nog maar pas heeft Jezus Simon ‘de steenrots’ genoemd, nu noemt Hij hem ‘satan’. Let wel: met ‘satan’ wordt niet noodzakelijk de duivel bedoeld. In het oude verhaal waarmee het boek Job begint, behoort satan zelfs tot de hemelse hofhouding van God. Hij is er de tegenspeler van de Eeuwige en hij stelt voor de rechtvaardige Job tot het uiterste op de proef te stellen, in de hoop dat Job God zou vervloeken. Het Hebreeuwse woord *satan* betekent letterlijk tegenstander, iemand die hindernissen in de weg legt. In Numeri 22, 22 lezen we dat de engel van God „zich als satan opstelt op de weg” om de profeet Bileam tegen te houden. Later is ‘satan’ de verzamelnaam geworden van de krachten die tegen Gods bedoeling ingaan, en ten slotte werd dit woord een van de vele namen voor de duivel.

In het evangelieverhaal stelt Petrus zich tegenover Jezus op als satan. Hij wil Jezus tegenhouden op zijn weg naar Jeruzalem. Hij doet dat met de beste bedoelingen. Dat Jezus zou moeten lijden en een smadelijke dood sterven, is voor hem een ondraaglijke gedachte. Maar Jezus heeft de weg naar Jeruzalem bewust gekozen. Niet omdat Hij het lijden en de dood zocht, maar omdat Hij trouw wilde blijven aan zijn diepste levenskeuze. Een keuze die Hij bij het begin van zijn openbare optreden in tweestrijd met satan – de duivel – gemaakt had. Niet zichzelf, maar anderen redden. Liefhebben tot het uiterste, zelfs al moet Hij zijn leven daarvoor geven (zie Matteüs 4, 1-11, het verhaal van Jezus’ bekoring).

Zeker zijn beste vrienden mogen Hem nu niet tegenhouden. Vandaar de harde woorden van Jezus tot Petrus: „Weg, satan!” Jezus bedoelt daarmee niet: „Uit mijn ogen.” In de Griekse tekst staat eigenlijk niet: „Ga weg, satan, terug!”, maar wel: “Ga weg, satan, *achter Mij!*” Petrus, de steenrots, moet nog leren waar zijn plaats is. Hij wordt door Jezus terechtgewezen: „Petrus, je plaats is niet tegenover Mij, maar achter Mij. Wees geen tegenstander, maar een medestander. Wees geen struikelblok, maar wees volgeling.”

Elke geroepene maakt vroeg of laat zo’n strijd door. Zie Jeremia in de eerste lezing. Eerst verzet hij zich met hand en tand tegen zijn roeping, maar dan laait het vuur weer op in zijn hart. Zijn vertrouwen in God, die hem niet in de steek laat, geeft hem nieuwe kracht. Dat zelfde godsvertrouwen deed Jezus standhouden in de beproeving. En daartoe riep Hij ook zijn volgelingen op. In de tweede lezing zegt Paulus tot zijn lezers in andere woorden hetzelfde als wat Jezus tot Petrus zei: „Stem uw gedrag niet af op deze wereld. Word andere mensen, met een nieuwe visie”.

PAUL KEVERS

TWEEENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR
31 augustus 2008

Eerste lezing *Jeremia 20, 7-9*

De profeet Jeremia bad als volgt:

„Heer God, Gij hebt mij verleid; ik ben bezweken; Gij waart mij te sterk. Ik kan niet tegen U op. De hele dag lacht men mij uit, iedereen drijft de spot met mij. Telkens als ik het woord neem, moet ik schreeuwen en ‘geweld en onderdrukking’ roepen. Het woord van de Heer brengt mij iedere dag schande en smaad. Soms denk ik: Ik wil er niets meer van weten, ik spreek niet meer in zijn naam. Maar dan laait er een vuur op in mijn hart, het brandt in mijn gebeente. Ik doe alle moeite om het in bedwang te houden maar dat lukt me niet.”

Tweede lezing *Brief aan de Romeinen 12, 1-2*

Broeders en zusters,

Ik smeed u bij Gods erbarming: wijdt uzelf aan Hem toe als een levende, heilige offergave, die Hij kan aanvaarden. Dat is de geestelijke eredienst die u past. Stemt uw gedrag niet af op deze wereld. Wordt andere mensen, met nieuw inzicht. Dan zijt ge in staat om uit te maken wat God van u wil, en wat goed is, wat zéér goed is en volmaakt.

Evangelie *Matteüs 16, 21-27*

In die tijd begon Jezus zijn leerlingen duidelijk te maken dat Hij naar Jeruzalem moest gaan; dat Hij daar veel zou moeten lijden van de oudsten, de hogepriesters en de schriftgeleerden, maar dat Hij na ter dood gebracht te zijn op de derde dag zou verrijzen.

Toen nam Petrus Jezus ter zijde en begon Hem ernstig daarover te onderhouden: „Dat verhoede God, Heer! Zo iets mag U nooit overkomen!”

Maar Jezus keerde zich om en zei tot Petrus: „Ga weg, satan, terug! Gij zijt Mij een aanstoot, want gij laat u leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil.”

En daarna tot zijn leerlingen: „Wie mijn volgeling wil zijn, moet Mij volgen door zichzelf te verloochenen en zijn kruis op te nemen. Want wie zijn leven wil redden, zal het verliezen. Maar wie zijn leven verliest om Mij nentwil, zal het vinden. Wat voor nut heeft het voor een mens heel de wereld te winnen, als dit ten koste gaat van eigen leven? Of wat zal een mens kunnen geven in ruil voor zijn leven? Want de Mensenzoon zal komen in de heerlijkheid van zijn Vader, vergezeld van zijn engelen, en dan zal Hij ieder vergelden naar zijn daden.”